

XXII.
AQUINCUMI
KÖLTŐVERSENY

DÖNTŐBE JUTOTT KÖLTEMÉNYEK

MMXIX

AQUINCUMI
MÚZEUM

Az Aquincumi Múzeum, a Magyar Írószövetség
és a Pannon Művészet Alapítvány
meghirdeti a

XXII. AQUINCUMI KÖLTŐVERSENYT!

TEKINTETTEL AZ AQUINCUMI MÚZEUM ALAPÍTÁSÁNAK
125. ÉVFORDULÓJÁRA

A HÍVÓMONDAT

„EXEGI MONUMENTUM AERE PERENNIUS.”

„Ércnél is maradandóbb művet emeltem én.”

(Horatius)

Klasszikus formában írt (alkaioszi, szapphói, anakreóni, aszklepiádészi,
hexameter, disztichon, leoninus, stb.) pályaműveket várunk,
egy pályázatban legfeljebb kettőt.
Egy-egy vers terjedelme ne legyen több 32 sornál!

Beérkezési határidő: 2019. március 23.

A pályaműveket kizárólag e-mail-ben várjuk!

(kurucz.katalin@iif.hu).

A döntőbe jutott versekről e-mail-ben adunk tájékoztatást április 1-től.

DÖNTŐ ÉS EREDMÉNYHIRDETÉS:

2019. ÁPRILIS 13. 11.00.

(AQUINCUMI MÚZEUM, BP., III., SZENTENDREI ÚT 139.)

Fővédnök és a zsűri elnöke: Szakonyi Károly

A döntőbe jutott művek színészek tolmácsolásában hangzanak el.

I. díj: Arannyal ékesített babérkoszorú.

II. díj: Ezüsttel ékesített babérkoszorú.

III. díj: Bronzzal ékesített babérkoszorú.

Közönségszavazással. Különdíjak.

EPIGRAMMAÍRÓ VERSENY A HELYSZÍNEKEN MEGADOTT TÉMÁBAN.

I.

Az Aquincumi Múzeum alapításának 125. évfordulóján

„EXEGI MONUMENTUM AERE PERENNIUS.”

„Ércnél is maradandóbb művet emeltem én.”

(Horatius)

Nézz szét! Durva legyőzőjén győzött, aki itt élt,
mert ércnél maradandóbb művet emelt ki a földből.

Százhuszonöt lett, az a nagy ötlet, hogy a Dunánál
állítsunk örök emlékművet a római kornak,
Aquincumnak, múzeumot s romkertet a partra,
Rómaifürdő s Óbuda közt a római romra!

S mily gyorsan szalad el száz év, huszonöt, meg a többi,
nyolcvan éve halott első vezetője Kuzsinszky,
lengyel nemzetiségű család ivadéka, szabadkai,
s lám fővárosi múzeumok vonzó erejét növeli.

Jön a sok ember, jön vasuton meg jön közuton s a vizen
Isteren, itt a Dunán a világ végén van a límesz,
és a sziget, meg még azon is túl: Transaquincum,
S ott már barbarikum, de ez itten még Aquincum!

Délen a parton Promontor véd, északon Cirpi,
Túlsó parton a fák közül épp most Attila lép ki,
Isteren isten ostora átkel, Róma felé tart,
Isten akarja, a karja mutatja, a kardja a célt!

Így átélheted itt a világot a múltját és jelenét,
Rómát, s régi Attilát, és az újat is egyben,
és a szigetre özönlő rock-aranyifjak után még
híre megy innen az antik kultúrának is egyszer.

Nézz szét! Durva legyőzőjén győzött, aki itt élt,
mert ércnél maradandóbb művet emelt ki a földből.

II.

Hortus Mirabilis

Az Aquincumi Múzeum alapításának százhuszonötödik évfordulója alkalmából

Már vagy húsz éve nem voltam Aquincumban.
Láthatatlanul is elfogott az ódon kőromok igézete.
Szívet megindító, szembe könnyet varázsoló.
Itten a hajdan és majdan éppoly friss jelen nekem,
mint a reggeli harmat, melyben csillog a napfény.
Oh, mennyi szép, oh, mennyi talány néz elém!
Ezer és ezer éveknél virágja duzzadó fürtökben omlik alá.
Játék, itt-ott kuncogás, kacaj, sötét fohászok,
jó lenne hűs ihletet hörpölni az orgona sípjából.
Koszlott albérletben laktam, s ha utam arra vitt,
mindig jártam egyet Aquincum büszke romjai között,
vagy ha már csordultig megtelt az örömpohár.
Ha fülemben marcona szél trombitált, még akkor is.
Visszatér, ó, egy régi érzés, ami meglep hirtelen!
Szállnak a szélben idejét múlt hőstörténetek,
ősi cifra regék, égnek a szívben új dalok, új mesék.
Engem is, lám, ezek az illatok megrészesgítettek,
a romkerti kisszínházában Thália papjai zengedeztek,
s én csak őket hallgattam nagy gyönyörűséggel,
őket, akik lelket leheltek fehér géppapírra feszített
verseim testébe is – alig fél évtizeddel később,
de már egy teljesen új korszakban, mégis ősöknek örökében.
Ha egyáltalán költő lettem, ennek köszönhetem.
Hű kedvesem közelebb fészkelte magát hozzám,
keblemre hajtja fejét, én pedig hosszú éjszálú hajába túrok.
Áldoztak a költők, tüzet rakott bennük a lélek,
lobogó máglyák, ropták a táncot az ördögi lángok,
minthogyha csak izzó érc ömlött volna le rám.
Emlékszem, éppen úgy, mint a tegnapi napra.
Talán úgy mondanám: kellemes egy nyár volt az.
Nyár, zengő nyár! Ha a naptárra pillantok,
akkor veszem csak észre, hogy már vagy húsz éve.

III.

Aquincum romjainál

Hajdani Aquincum dűledékein állva merengtem,
Hűvös szellő fújt, csöndesen esteledett,
Oszlopfő töredékén járt a szemem, s nekilódult
Képzeletemben a múlt jött jelenéssel élém.
Láttam a romváros leomolt kövein seregestül
Számptalan árnyalakot felkerekedni odébb,
Hol Mithras szentélye felépült, s egy közülöttük
Álmélkodva felém integetett szaporán.
Kérdém tőle latin nyelven, gondolva, hogy érti:
„Mért nem szedtétek versbe a híreteket?
Mert hiszen az lett volna az ércnél is maradandóbb!
Romlik a vas meg a bronz, dőlnek a kőfalak is.
Lám, még városotok helye is feledésbe merülvén
Holmi Sicambria volt csúfneve századokig.
Nagy tudomány kellett bölcsen feltárni a rejtélyt,
Ásók bolygatták ókori lakhelyetek.
Régi dicsőségték megkésve, de újra világlik,
Százhuszonöt nyara már, hogy kikutatva e helyt,
Múzeum áll a romok közt, illő római formán,
Kincsei szép leletek, köztük az orgona is.”
Ekkor az árny bólított, majd némán tovalibbent
Társaihoz, kikkel szürke homályba vészett.

IV.

Merengés Aquincum romjai felett

Bús düledék, hol

Egykor a házak

Álltak a parton.

– Mondd csak, Adonisz,

Hallod-e még, hogy

Koppan a léptem?

Látod-e még, hogy

Futnak a srácok

Fűzfalovakkal?

Látod-e: Mithras

Képe a szentély

Déli falán! És

Látod amott szép

Vízvezetékem?

Vagy csak az eltűnt

Régi időket

Képzelem újból?

Nem, nem, amice,

Nem keserítesz!

Pezsdül az élet,

Új falak állnak,

Orgonasíp szól,

Éled a város,

Nőnek a házak,

Mert hiszen ércnél

Több, ami itt van:

Áll Aquincum, a hely,

Szelleme egyre dicsőbb!

V.

Aquincum

Fény ura, Mitrász, áldjon ez ének,
pengjen a lanton antik húr,
zengje a dallam múlt örökének
megbecsülését, Akvinkum!

Százhuszonöttem fényes a torta,
gyertya ha rajta fellobban.
Öt negyed évszázad nyoma ott van
majd ezeregyszáz év romban.

Ókori létet játszhat a néped
légionárius táborban,
s római polgár napja meg éje
ünnepi fényt kap a tárlókban.

Szíved a város, húspiacod már
étkeit adta ezreknek.
Áldozatot várt fórumi oltár
s amfiteátrum az ezrednek.

Centurió ha fürdeni hódolt,
várta a fürdő, gőz és kád,
illik a korhoz, városi módhoz,
hunnak, avarnak bő példák.

Flóra rügyet bont, illata föltölt,
hozza a sok-sok vendéget,
lantzene hallik, írnak a költők,
köztük a jókedv sem késhet.

Flaccus-utód költ, Mars hada verseng,
csattog a kard, de nem vért vesz.
Flóraszivének kedves a verseny,
szép tavaszában megférnek.

Jós ha lehetnék, szent, avatott szóm
Delphoi nélkül is terjesztik;
jóslatom ím - ércnél maradandóbb
hit - : a jövőd szép, s lesz szebb is!

VI.

Mondd, hova tűntek...

Mondd, hova tűntek a lepkék?

Távoli múltba röptek,
látom, amint sihederként
boldogan kergetem őket.

Mondd, hova tűntek a társak?

Ők teid sose voltak,
játszani messzire jártak,
bűntelenül kiraboltak.

Mondd, hova tűntek a csókok?

Életadó vigalommal
együtt időznek a boldog,
gondtalan ifjukuroddal.

Mondd, hova tűntek a versek?

Száműzetésbe vonultak,
vallani néma tekercsek
csöndkalodáiba bújtak.

Mondd, hova tűnt el a nemzet,

hol van a teste az ország?
Szétdarabolva a testet
lassan a földre tapossák.

Mondd, hova tűnt el az ember?

Várja az úr, hazáindul,
hátratekinteni nem mer,
fél, hogy a könnye kicsordul.

VII.

Sor(s)leltár

Nagybátyánk hegedűvel szállt fel a messzire indult
szénkocsiforma vagonba, remélve, a hangszere tud majd
némi vigaszt cincogni fülekbe, a macskaegér kor
vérkandúrjaitól menekülni vagy elbujkálni se képes
tisztos öreg rokonoknak. Mást minek is vigyen el. Hol
köt ki a többi utassal, mit követelnek a germán
tisztok a Deutsch névben szentül megbízva keresztelelt
nyelvzseni művésztől, tőle, magyartól, azt a mosolygó,
túl hamisan fuvolázó őreik elhazudozták,
elsunnyogták. Később, hallva az ária-fűzért
visszaadó játékát egy Mozart operából,
elvették a nyirettyűjét, meghagyva a száját,
bár azt a mozdonyuk éles füttyei rendre lenyomták
megfulladni a csend tengermélyére. Az ének
ritka ajándék lett, dúdolni azért valahogy még
csak megpróbált. Azt gondolta, az angyali Schubert
nagybőgőseregének húrjai sem simogatnak
már úgy ujjakat, mint régen, szétnyűve enyésznek
némán. Fémszálak szimfóniaforte magányát
döbbenetig fokozó sikolyából az marad emlék,
mit réz, vas fonadékon túl majd szív tesz örökké
zengő, szférazenévé. Ezzel a lelkivilággal
fut be szerelvényük poklok szörnypoklainál még
szörnyűbb helyre, a rámpák mellett Birkenaut hall
harsányan kiabáló ördögtől, aki most jött
szent szavakat megvédeni testében, ha halált kell
minden pillanatában megzaboláznia, és vár,
vár a kegyetlenség hónapjaiban letepertként,
mígnem tiszta tanúemberré léphet elő, föld,
ég bírásra bízva magát. Túlélve a vést, több,
mint létglória, ércidegeknél már maradandóbb.
Mert hazajött, bizonyítja a múltat. Vesz, de egy új hegedűt,
meg nekem elmondhat mindent, nyolcvan körül, oly büszkén.

(Most, háromnegyed évszázad múltán köszönöm, hogy
tudhatok erről, boldog elődöm. Véred a vérem.)

VIII.

Maradandó

Nem kezemtől kapja a forma testét,
vágyszobor nem készül a műhelyemben,
nem tapintom bronzba a szenvedélynek
illatos álmát.

Nem találok lány ecsetemnek arcot,
nem simítom völgyre a hegy gerincét,
durva színek képrebukó halála
tépi a vásznam.

Tornyokat nem raktam erős jövőnek,
csúcsos ívem nem tör az ég felé és
nincs, mi támaszt nyújtana jobbra-balra
dőlt falaimnak.

Még a szó sem úgy röpül ajkaimról,
mint ahogy hős dalnokok adta hangban,
nincs, ki olvasná szomorú sorokban
versnyi világom.

Tudva érzem: mégse hiába élek,
hisz ragyog háromszoros alkotásom,
és teremtek napra nap új csodákat
gyermekeimben.

Nincs az életnél maradandóbb érték,
véget ér bár mindegyik egyszer őszén,
vagy ki tudja, meddig ereszti játék
furcsa szabálya.

Én, ki reggeltől a családom őrzöm
esti fényig, holdmesecsöppenésig,
tettem annyit, mint, aki házat épít
isteni bércre.

Mert hiába! Fessen akárki képet,
vagy faragja kőbe alak reményét,
és hiába épületóriás, ha
nincs, aki lakja.

IX.

Adj maradandót!

Életed hosszú, keserű csalódás,
bár a boldogság tenyerén születél.
Tedd, amit érzel: örökös csodákhoz
adj maradandót!

Az utókornak temetője hantján
glóriát fonjon fölibéd a dicsfény.
Mely hatalmas tett örökíti híred?
Mondd, mi a vágyad?

Feltalálsz gépet rohanó kerékkal?
Elrepülsz hegycsúcsokon át a légben?
Kéjutazás égbe a csillagokért?
Sors töri álmod.

Létre hozni nagy birodalmakat kár.
Semmivé vált mind viharok csapásán.
Kül-erő ha nem darabolta szét, bent
rágta a féreg.

Épület ormán lobogó a szélben:
büszkeség-jel: hirdeti kő hatalmát,
életek véges idejét haladván.
Földremegés dönt.

Tedd, amit mind az, ki e föld lakója
tenne a faj fennmaradása végett:
kell utódot nemzeni életekért.
Élj szerelemben!

Szép dalok, versek születése jöjjön,
hozza meg néked az üdvöt, eredményt.
S élje túl magasra törő acélját
büszke toronynak.

X.

Írj új várost

Nézed, amint lassan széthullik a város. Az égbolt
ólomsúlya lenyom. Sárban taposol, míg a rozzant
utkákat járod. Rosszkedvvel bámulod itt a
hámló házfalakat, lövedékek ütötte sebekkel.

Nem csak a város hullik most darabokra körötted.

Alkoss és a szavak masszív tégláiból építs
várost, ércnél is maradandóbb verssoraiddal!

Írj új várost, tengeri széllel, kis kikötővel,
hol körben lebegő hegyek őrzik csendben az öblöt,
és fent Van Gogh kékje az égbolt nagy kupolája,
s ősszel furcsa rozéaranyos színt ölt fel az este!
(Épp olyan ez, mint nyáron, a hűtött bor poharadban:
nézed, nézed a vastag párán át a rozéfényt.)

Várost, hol kanyarognak a macskaköves, kicsi utcák,
és friss hallal, könnyü borokkal várnak a kockás
abroszos asztalaikkal a vendéglők, s a közelben
szól egy zongora hangja a kávéház teraszáról,
s kőszínházában vár esténként a katarzis.

Hogyha világrendek hullnak darabokra, te írnál
hát a narancsfavirágok alatt születő szerelemről,
és egy városról, hol a régi az élet: ez áll majd
kétezer év múltán is a mostoha, kósza időben!

Onnan üzen majd egy könyv sárgult lapjairól ránk.

XI.

A Dante-szimfónia kottájára

Zongorám súlyos fedelét lecsuktam.
Írva állt: sorsunk vereség. Komor sír-
hantokat, fátylat hoz a fátum késő
gyermekeinkre,

és bitók nőnek seregek letűntén...
Kárhozott népünk? Ki tudója, önkény
jön, szabadság, hogy vezetőnk lehessen
századok útján?

Vén halál, szörnyű feje, hogyha bólínt:
gyászlepel hull, mélyhegedűk siratnak
lornyonos dámát, elegáns minisztert,
s kripta-hideg dől,

hárfagliszszandók zuhanása közben...
Porladó csontváz didereg, koporsó,
megfakult márvány, zokogó szelekben.
Hajnali rémkép,

látomány-arcok - tünemény a múltból
felderengő pár: fiatal férfi, nő,
két fagyos csillag... A szonáta kész. Ég
tébolyi fénnel,

zöld lidérclángként. Bár Európa vad
tapsvihart támaszt, de a lélek... Elfog
gondolatnyit majd a zenémben égő
láz-futamokból?

Lesz-e mű, mely véd feledés ködétől,
érc-kemény, zengő muzsikába oltva -
Liszt Ferenc voltam, ki dacolni kívánt
tolvaj időnkkel.

S mit Vörösmarty veretes sorokkal
versbe foglalt rég: a hazát, vész honját
szent öröm, hűség koszorúzza majdan,
áldva nevünket.

XII.

Kérdések Kölcsey nyomában

Mond-e neked valamit ma e két szó: fényre derülhetsz?

Alkotod és gyarapítod-e jól a hazában a jót –?

Mit teszel akkor, hogy ha a bűnbe riszál a kevélység;

vagy ha unott arcod követ égi Igét és földi imákat;

s elterebélyesedik szived árnyékában a szükség?

Bús düledékeiden, ha virágzik a gyom, s teliholdban

terjed enyészet, férges az alma... – furdal-e lélek?

Sorra veszed, hogy mekkora tettek elől futamodtál?

Mondd, igazítja-e homlokodat, s veri véred a szebb vágó:

minden időben visszatalálj, s befogadjon a fészek?

Józan erő vigaszával, bölcs derüvel forog elméd,

és nem bízod a vándor véletlenre jövődet?

Álmod alá iszap égett. – Mondd, virrasztani tudtál?

Látod-e, hallod: árverezik ma reményed a szajhák?

Merre tekintesz majd, ha kihervad a csipkefa zsoltár?

Lesz-e szavad még néma hitedben visszaköszönni?

Hozzád szól ez a kérdés mind, aki futkosol estig,
s oly sok a dolgod is, oly sok..., hogy feleded, mire volnál.

Csukva szemed, hisz bántja a fény – és zárva a szíved:
nem fér más oda, s nem dobbantja a név: Magyarország.

XIII.

Minden időkre

Nincs már álmokat űző éjem, testem is ernyed,
rágja a kín, és szívem sajgón százat is ver.
Nappalom,estém néma világ lett – zúg a fülemben.
Hangtalan inger az asszonyi, bűvös, víg kacagás
s fájón, csöndekét énekel ágon mind a madár.
Irkám lapjai jelzik: szomszéd, vendég mit fecsegett
s válaszolok csak nékik búsan, toll hegyivel.
Távoli, boldog hangok tartják lelkeket a földön,
szent mise ünnepi szólama csendül az éteren át,
s írom, rajzolom – őrzeni minden időkre – a kottát.
Szívemből szól és szívekhez küldöm e valló,
hangosan esdő, könnyeket ontó, ősi imám.
Adjon békét, áldást, mennyei-földi erényt – óh,
érjen az égig, zúgják, zengjék bérceken át,
essen térdre a büntől terhes s bánja ezerszer
minden vétkeket, égi Urának kérje kegyelmét.
Missa Solemnis – művemet én majd így nevezem.
És mikor eljön a korszak s fényes termeken árad,
száll a zeném,
– óh, bárcsak tudnám hallani még –
láttni szeretném glória fényét. S nagy kegyelemből
tudni örökké: síromon él majd, zöldül-e mindig
múló századok emlék, győzelem ága – babér?

XIV.

Episztola Horatiushoz

Hozzád szólok, római költők nagy fejedelme
drága Horatius, ím, bár sose kérdeztél,
én mégis meghallom kétezer év magasából
(vagy mélyéből, ezt nem tudom úgy igazán)
hangodat, és tán más is hallja, de válaszokat most
én fogok adni, hisz itt én írom levelem.
Hallgasd, drága Horatius, áll ércnél maradandóbb
műved, s bár igaz, áll még a királyoknak
sírja is, ám testük hullik szét, porlik a kő is,
melyből rabszolgák, bús hada épített
szörnyű kőhegyeket, s legtöbbről azt se tudom már
hogyan kinek emlékét őrzi a holt piramis.
Míg a te nagy műved romlatlanul áll mielőttünk
kétezer esztendő sem döntötte le azt.
S bár néhány versednek csak töredéke maradt ránk,
mégis teljes a mű, mert bent teljes a szív,
teljes a lélek, s pár tépett sor nem töri széjjel.
Ily csoda minden olyan munka, amelynek örök
lét adatott, és még más dolgokat is tud a műved:
mint az igaz szeretet, munkád éppen olyan.
mennél többet vesz ki belőle a kései költő
annál több marad az, és még jobban egész.
Ezrek idézték már versed s alakod, de belőled
egy töredék se fogyott, ujjnyi szilánk se törött.
Berzsenyi Dánielünktől (most veszem észre milyen szép
klasszikusan csendül még neve is hisz két
daktilusokból áll) Babbitson (neve jambikus, ejha)
által mind e napig, élsz nálunk is, lásd,
és biztos vagyok abban: amíg él ember e Földön,
köztünk jársz addig, s hírneved el nem enyész.

XV.

Deus ex

„...és Isten lelke lebegett a vizek fölött.” (Ter 1.2)

Voltam üresség, kint és bent is a semmi igénye,
minden pont ugyanott, pont ugyanúgy: a sehogy.

Voltam az elszigeteltségben roppant feszülő zaj,
hullámzó membrán, flexibilis feledés.

Voltam a csend, a sarokban ülő pók csontnehezéke:
hálón fönnakadó, hajnali dér-riadó.

Voltam özönvíz, forgósél erejével a gátra
ránéhezédtem, ahogy felzubogott a habom.

Lettem a fény, az energia ősi lovagja a térben,
felnyársaltam az ég sodronyos éjlemezét.

Lettem a földre lehulló termésen hasadéknym.
Élőlény sokaság szelte a zsenge határt.

Lettem a hang, a fülekbe folyó méz megragadása,
édes csábítást elsusogó remegés.

Lettem az önkép tükrén hajszálér, ami lüktet,
képmására teremt antropomorf repedést.

*Ércnél is maradandóbb művet emeltem a porból,
ember, hát ne legyél isteni, torz memoár.*

XVI.

Cogitationes

Alkonyom árnyait hinti körém a kerti napernyő,
álmos a pislá betű, s már kész lepihenni a gép is.
Nézem a képernyőt, hova épp bepötyögtem a verset,
jó hinnem, hogy a művem, e vélt ige, holnap is ott lesz!.

Mert ha a testtel e kéz meg az arc behull a sötétbe,
s elnyeri emberidőmtől lyuk-feketének a mélység,
ott lesz még ez a winchester, hova művemet írtam,
érből vett vas, mint a papírnyomat, el sose bomlik!
Ennyi a hit, tudom én, hogy a sejtés nem bizonyosság,
szárnya a vágy, hogy a félve szorongót szállni tanítsa,
s mákonya végül a mennybe terelje a vággyal igyekvőt;
csak hogy a mámor elül, s majd megkeseríti a kétség:
Lesz-e köröm kikaparni a művem a pernyeiszapból,
s elme, ki tudja, miként kell visszakeresni a kódot?
Mert, ha a Földről mind odavész, aki érti a csínját,
úgy az a költött vers, csak pusztá redője az ércnek...

Míg dobogással jelzi e vén szív percnyi időmet,
mérve az ismert múlttal véges a messzi jövő is.
Így, hogy látom, a művem végső sorsa se rejtély,
vérmes önámításom zsoldját borra cserélem.

XVII.

Carmen Pauperum

*„Haud facile emergunt, quorum virtutibus
obstat res augusta domi” – Iuvenalis*

Látom, más palotát, mely fel az égig ér,
mint egykor Babilon tornyot, emel ma is;
munkás hadsereget küld a falakra fel,
téglákból hiszi Istenét.

Néhány hónap alatt, kész csoda-ház, amint
ablaksor ragyogó, pince, garázs, fölé
földszint s két emelet néz le reád; - s lenéz,
szomszédodban az új lakó.

Néked nincs panaszod, ám ha a nyári ég
bosszús fellegeket, záporosőt teremt,
áztatja tetőd, akkor a víz elönt,
nem kíméli a könyveid!

Mert házad fala bár régi, nemes: reped,
nyáron kellemes, ám talpad alatt a föld
téli hűti a szobád, reszket a hátad is,
gáz fűt s fáznak az ujjaid.

Építs új palotát, - rajta! -, az otthonod,
méltó munkahelyet adjon a diplomád;
várjon majd feleség, gyermekek és kutyád
mindig, míg hazaérkezel!

Akkor majd, ha idős, víg nagyapó leszel
s putridból palotát épp ugyanígy emelsz
s mindezt könnyen akár bárki elérheti,
zenghetjük mi az énekünk!

Mert míg mély szakadék szellemed és a föld
közt tátong, ne reméld nyugton az életed;
álmokkal ne zavard köznapi vágyaid,
akkor csak elérhetők.

Építsd fel palotád, önmagadon belül! –
Sírkőnél ragyogóbb, semmi középszerű,
márvány-tiszta legyen, melyben az értelem
mind felvonzza: tekintetünk!

XVIII.

Krisztus a kereszten

Sűrű éjszaka leple borítja a nappali tájat.
Trófeaként kiszögeltek. A domb tetején a keresztről
nézem az embereket. Nagy szomjamat oltani adnak
néhány csepp ecetes bort. Égi atyám keze hív már
vissza a mennyei földre, ahonnan Betlehem elnyűtt,
szűk istállójába születtem. A bal lator átkát
hallom. A jobb lator eljön a Mennybe velem, ha időnk jön.
Gúny szava száll a vidékre. Töviskoronám fejemen már
érzi a testem gyenge mivoltát. Indulok. Érzem,
hogyan szabadul fel a lelkem, mint a madár, mely a fészket
hagyva repül szabadon tova. Vége a létnek a Földön!
Látom a lándzsát bordáimba beszúrva, de nem fáj.
Boldogan érkezem újra a Mennybe. Ma ünnepet ülnek
fent a szeráfok, harsonaszótól hangos az Éden.
Munkám mustármagként fog szaporodni. Az ércnél
is maradandóbb művet emeltem. Csak szeretet kell!
Mert szeretettel gátjain átjut az ember. A holtak
útját én nem járom. A sírban a test helye lesz csak,
mert ma az emberiség bűnét megváltani jöttem.
Várjatok újra, meg újra! Közétek visszajövök még.

XIX.

Palimpszeszt és kiegészítések Kölcsey Ferenc Versenyemlékek soraira – részletek

Csontos János, a Para költőjének emlékére)

Bátorság ad erőt, pályán a gyáva hanyatlak:

Bátran lépj, hogy utóbb rény koszorúzza fejed.

S míg a valóság tespedt, szürke palástja kifoszlik,
szél nyög a lépted alatt, s zengi az ég a neved.

II.

Szállj versenyre, magyar; s fog kelni körülöd az élet.

„Vésd kebeledbe”: hazád minden előtt neked itt
van, hol a nyelved, és hol a dolgos szívben a fények
bújják szép egeid. – S gyógyulnak sebeid.

IV.

Minden pálya dicső, ha belőle hazádra derül fény.

Nem teheted te se' másként: szól a dalod kusza lombban;
állsz a hajón kapitányként; őrzöd a fényt a toronyban;
ébred a föld – te magot vetsz mormota bánatok ellen;
szívedhez közel engedsz, s elhal a könny a szemekben;
ébredezik puha szellő – hajnali csöndre vadászol;
két kezéd ága, ha felnő, benne a fészek: a jászol;
pap fia és fejedelmek kardja virít a pecséten:
Biblia és kegyelemnek záloga nyugszik a kézben.

*Minden pálya dicső lesz, s fényre derül kicsi házad;
dolgozz csak, hogy az Isten meghallgassa imádat.*

V.

Küzdeni s győzni tanulj. Kell küzdeni s győzni hazáért.

Gyáva a nép – hát járom jár neki s átok a lázért,
mit soha nem fűtött deli szív, csak csúf idegen pénz...
Lelkeket árul a rusnya, a bűn már nyomja gerincét,
ám a te csípőd nem töri össze ezernyi hamis vágy:
jársz egyenest és büszkén – gyámolít édesanyádként,
benned nő magosan, s kivirágzik e föld: e kis ország!

VI.

Önnézés, te vagy a diadalmas bére, nem a díj.

Majd az alázat jó, de nem a megalázkodás.

S ha megkopott a gépezetben egy fogaskerék

(vagy lomha lett a szíj) –

te nem feledheted, hogy reád a munka vár

(és nem az álmodás).

XX.

Költőszerviz

Versmértékre szabok-varrok, csak hozd be a témád!

Hűtlen múzsádat, költőcském, hagyd a csudába,
mondd inkább, mi az óhaj. Elégia? Tán epigramma?

Hősi eposzsal büszkélkednél? Megvan az ára.
Száz havi részlet szóba jöhet, csak lássam a Héroszt.

Disztichonok seregét produkáltad mindezidáig,
mondod, a hexameter meg a pentameter se hibádzott,
most belebotlasz a verslábakba, kifordul a ritmus.

Tudnod kell, hogy versláb-választékom a régi:
tá-ti-ti daktilus (ah!) ti-ti-tá anapesztus, a többit
nem sorolom, hisz költő vagy, ha leállt is a verkli.
Megjön a Múza, de addig hadd legyek én a szabászod,
próbababám a hatás, mértékem a jó szemű olló.
Halld a tanácsom! Fércmunkát sose adj ki kezedből,
így lehet életművecskéd fércnél maradandóbb.

XXI.

Ércek bár megavulnak...

Hol van a tegnapi hó, s hol a vár is hegy tetejéről...
Porrá mállik a kő, szél viszi, fújja tova.
S völgybe, ha épül a város – véled örök, de hiába –,
Elsöprik cunamik, hóiharok, Vezuvok.
Víz fenekén Titanic, vele süllyed a gyilkosa, jéghegy;
Kincsed, büszke hajó, tengeriszap temeti.
S nézz szét, bronz vagy akármilyen érc, autócsoda, műhold,
Jegygyűrűd aranya – lesz ezer év a kora?
Sav, aranyat feketít és Ferraridat eszi rozsdá,
Szputnyik a légben elég, Föld nyeli el, ha lehull.
Nincsen hát, ami mégis megmaradna utánunk?
Einstein is feledünk? – s nincs Mona Lisa mosoly?
Miló Vénusza, Bohr-modellek – mind-mind csak a véges? –
Lesznek-e – mily titok ez! – mégis a végtelenek...

Mintha zenélne, zsong a fülemben Dante szonettje,
S hunyt szemem éteren át látja a két Bolyait.
Mathezis, geometria, Appendix hagyatéka:
Más tér – „semmiből új” – másfelé, más igaz út.
Panteonba vezet. Ott összeérnek a szférák,
Danték s jambusaik – párhuzamok, Bolyaik.
Végtelent muzsikál, titkot rejt, látod, a szellem:
Új utakat tör az ész, verseket őriz a szív.
S ércek bár megavulnak, ők örökre ragyognak,
Szobraikon patina hallgat időtlenül.

XXII.

Sor(s)többlem

Nyári vihar nyomait próbálom gazdakezemmél
eltűntetni, diribdarab ágmaradékokat és jég
verte, zilálta levélfoszlányokat összehalászó
mester lettem. Persze tanítványféle leginkább,
védve csak annyit, mit a hit adhat a hitkeresőknek.
Lassan kész is az udvar, végül a ház eresztét kell
megtisztítani. Cinkelt, horganyozott a csatornánk,
nem sokat ér, de esőben jobb, ha segít, hamisabban
játszana ősz mivelünk, mint nélküle. Létra kerül fal
mellé, mászom a hétköznapi nyújtotta, közembert
hívó csúcsig, elérve profán szintet, magamért, meg
másért, tán megörökli az egyik utódom a portám.
Mert morfondírozgatok épp ezen, észre se vettem,
új lyukat ízlelt meg fogait próbára tevő tél
bádogkincsemen. Elkeseregнем jó Buda polgár
koldusaként, mibe lesz kijavítani napsugaraknak,
vízcseppeknek szánt játszóteremet, mikor eszmél
két szemem, ébred a lét az agyamban, kis csurik ülnek
július adta melegben felhevülő, anyapótló
fémvályúban, átvészelve dühödt zivatart. Jobb
édesapákban, lelki egészség dajkameséin
felcseperedni akart gyerekekben biztosan intő
jelként munkálkodna ilyen látvány, sose hagyjon
majd egyedül kirepülni a szárnyaitól sokat úgysem
váró lelkeket egy szerető szív sem. Fogadalmat
kellene tennem az élmény szent kalodáiba zártan?
Én vagyok az, kinek útravalója elég fiatalnak,
vénnek? Hisz nekem esztendőök sem hoztak iránytűt.
Hát Isten bámész kibicének végre beállok,
megdöbbenve fogom fel, volt, van gondviselés. Bár
az nem sejtem, lesz-e vajon. Csoda? Törpe fiókák
most bizonyítják? Virgoncan várnak szüleiktől
ennivalót. Ércnél maradandóbb, győzhet az élet.

XXIII.

Ércnél is maradandóbb

Ércnél is maradandóbb szép mosolyod Filoménám!

Mély, meleg és gyönyörű, szívbe hatol, s üde is,
Kellemesen simogatja a lelkem, a szívem is egyben.
Fájdalmat elemészt, minden rosszat elűz.

Még maradandóbb ám a Te szádnak bűsz nevetése.

Mennyei gyöngy-jelenés, áhítatos kegyelem
Majdnem elolvadok, ó, ha csak egyszer is hallhatom immár
Tajtékszik kebelem, fojtogat égbeli kéj.

Ámde nem állhatom én ki sokáig e próbakísértést,

Mint idióta barom szenvelgek szaporán.
Bárcsak szólítana a Te csengettyűd, Filoménám!
Ó, a Te hű katonád én lehetek, csakis én!

XXIV.

A lantos dala

Aludtam épp, de Vesta szólt
reám rivallva, mérgesen:
Ne álmodozz, te szertelen,
az összes írnok elpuolt!
Elégiát skribál Horász
után, babért remélve mind,
s a nép feléje csókot int.
Mit állsz? Eredj, ne tétovázz!
Dalold ez arc szép tónusát,
regéld Junói termetem,
de nyikkanni se merd nekem
kecses Venust, se Fortunát!

Rohanni készen álltam én,
de Vesta tűnt, s fülön fogott
a csábitó Venus legott,
ki édes arccal állt elém.
Ma győzni fogsz te, láss csudát!
A dalnokok babérja vár,
csak engem énekelj ma már,
ne Vesta-bájt, se Fortunát!

Míg elértem a Fórumra,
az összes isten elkapott,
s megénekelni nógatott,
csupán csak ő nem, Fortuna.
Mit is tehettem, én herélt?
A lant dalolt kezem alatt,
elénekelt követ, falat,
s Danúbius felől regélt.

Lezárva már a vers-tusa,
kemény az istenek szeme.
De mit törődtem én vele,
reám mosolygott Fortuna!

XXV.

Tanácsok egy képviselőnek

Képviselő, ha hazugságból építéd a várad,
s könnyűek szavaid, túl sok a talmi beszéd,
nyerhetsz bár – de a mű nem lesz ércnél maradandóbb.
Nem te leszel, kinek a Holnap szobrot emel.

XXVI.

A DÖMPER-ÜGY

Tisztelt Játékcég! Elnézést, hogy zavarom, de egy kék-sárga színű dömpert üggyében írok. Problémám, hogy az építőkockák megakadnak folyton a gépkocsiban. Mit tehetünk? - *A Szülő*

Fenti Szülő! Bár gyártunk dömpereket, de építőkockát nem tartalmaznak. Mindazonáltal 20x40 centis a raktér. Nincs az a kocka, amit megfog. - *A Titkárság*

Tisztelt Cég! Jól sejti, az építőelemek más készletből vannak, csak nem a raktérben, kék vezetőfülkékben akadnak meg, s a gyerek sír, jobban mondva dühöng. Bármilyen javaslat? - *Apa*

Kedves Apa! Stimmt, tegnap műszak után lemeóztuk: 20-30 darabot bír, azután bedugul fullra a kasztni. Figyusz, pár óránként generálozd, szedd ki a cuccost, azt' annyi. - *A Művezető*

Kedves Cég! Megpróbáltam kipakolni, de kétszer annyira sír a gyerek, mint amikor tele van, és már fáj a karom. Nincs rá mód, hogy az orr-részt egy pattintással széjjelkapjam? - *Apa*

Szervusz, Öreg! Csak azért írok, hogy tudd, hazavitték hétvégére a kék-sárga színű dömpert, és a motorház rácsát próbálná kiszedősre átváriálni a főmérnök. - *Az éjjeliőr*

Legdrágább Cégem, hát él a remény! Ha esetleg jól végződik az ügy, tudnék még sok ilyen, pl. gombelemek kilopása a hangot adó kacsatokból, önkirakó kirakó... Hát, kösz előre! - *Apa*

Régi Barátom! Mint apa írok a másik apának. Srácim elcsórták tőlem a teszt alanyát, s kockákat tömnek minden játékkocsijukba. Most inkább ne keress. Majd mi. - *A Főmérnök*